

Stockholms kommun

Beslut för förskoleklass och grundskola

---

efter tillsyn i Solbergaskolan
belägen i Stockholms kommun

Tillsyn i Solbergaskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Stockholms kommun under våren 2016. Solbergaskolan besöktes av Skolinspektionen mellan den 5 och den 7 april 2016.

Måluppfyllelse och resultat

Årskurs 3

Skolverkets nationella statistik (SIRIS) över de nationella proven läsåret 2014/15 visar att mellan 72 och 91 procent av eleverna i årskurs 3 uppnådde kunskapskraven på delproven i matematik. I de nationella ämnesproven i svenska uppnådde mellan 71 och 93 procent av eleverna kunskapskraven. Jämfört med genomsnittet i riket var resultaten på delproven i svenska och matematik lägre, förutom i delprovet "uppdelning av tal, enkla problem" där 91 procent av eleverna uppnådde kravnivån (jämfört med 90 procent i riket) och i delprovet "Skriva: berättande text" i svenska där 93 procent av eleverna uppnådde kravnivån (jämfört med 92 procent i riket). I svenska som andraspråk saknas statistik på grund av för få elever.

Årskurs 6

Enligt Skolverkets nationella statistik (SIRIS) var den genomsnittliga betygs-poängen i årskurs 6 läsåret 2014/15 lägre än genomsnittet i riket i alla ämnen.

Andelen elever med betyg A-E varierar mellan 67 procent (engelska) och 100 procent (bild, hem- och konsumentkunskap, matematik, biologi, fysik, kemi, geografi, slöjd, svenska som andraspråk och teknik).

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Ingen brist konstaterad	
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Föreläggande	2016-11-07
3. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Ingen brist konstaterad	
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Föreläggande	2016-11-07
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Föreläggande	2016-11-07

I kolumnen "Typ av ingripande" anges den allvarligaste formen av ingripande Skolinspektionen har meddelat inom det arbetsområde som granskats.

Skolinspektionens bedömningar anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Solbergaskolan brister i sitt arbete med särskilt stöd. Det finns inte implementerade rutiner vilket medför att skolan brister i att utreda och utvärdera särskilt stöd. Dessutom har inte elevhälsan fått möjlighet till kompetensutveckling så att de kan arbeta professionellt utifrån sitt uppdrag, vilket kan vara en bidragande orsak till bristerna i arbetet med särskilt stöd.

Vidare är inte elevhälsan organiserad så att samtliga kompetenser arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande. Skolan saknar även en kurator.

Slutligen ges eleverna vid Solbergaskolan inte tillgång till studie- och yrkesvägledning.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Stockholms kommun att senast den 7 november 2016 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer måste anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avge lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Stockholms kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)
- När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas. (3 kap. 9 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Skolan ska utreda elevers behov av särskilt stöd skyndsamt.
- Det särskilda stödet ska följas upp och utvärderas.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Solbergaskolans arbete med särskilt stöd. Skolan har inte implementerade rutiner för att utreda elevers behov av och utvärdera särskilt stöd. Detta innebär att det är oklart huruvida alla elever får det stöd som de enligt skollagen har rätt till för att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, eftersom skolan inte utreder elevers behov av särskilt stöd i tillräcklig omfattning. Det särskilda stöd som ges utvärderas inte heller.

Enligt skollagen ska rektorn se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt. I intervju med rektorn framkommer att skolan inte har utrett elevers behov av särskilt stöd på grund av att anmälningsrutinerna till rektorn inte fungerar. Vidare uppger rektorn att hon nyligen insåg att åtgärdsprogram, i synnerhet i årskurs 4-6, inte utarbetas i enlighet med skollagen. Elevhälsan uppger i intervjun att de inte är säkra på när utredning om särskilt stöd ska göras och hur det ska utredas. I de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av beskriver inte kartläggningarna elevens skolsituation i olika lärmiljöer utan endast i vilka ämnen eleven inte bedöms nå målen och hur stor elevgruppen är. Att åtgärdsprogrammen är mycket snarlika tyder på att skolans arbete med särskilt stöd behöver utvecklas. Dessutom har inte elever och dess vårdnadshavare getts möjlighet att delta i utformningen av åtgärdsprogram.

Vidare finns det brister i uppföljningen och utvärderingen av åtgärdsprogrammen. Ett resultat av bristande uppföljning och utvärdering av åtgärdsprogrammen är att det finns elever i årskurs 6 som inte uppnått målen i matematik sedan årskurs 3, enligt elevhälsan. Enligt elevhälsan har eleverna fått stöd sedan årskurs 3, men stödet har inte fungerat.

Elevhälsan deltar inte i någon utvärdering av åtgärdsprogrammen utan hänvisar till att respektive ämneslärare kontinuerligt följer upp åtgärdsprogrammet. Rektorn uppger i intervjun att utvärdering av åtgärdsprogram inte alltid görs, utan är beroende av vilken pedagog som är ansvarig. Men i

intervjuer med lärarna framkommer inte att de gör någon uppföljning eller utvärdering av åtgärdsprogram, utan att det hör till elevhälsans uppgift.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då verksamhet vid Solbergaskolan inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller, föreligger skäl att förelägga Stockholms kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Stockholms kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)
- Den studie- och yrkesorienterande verksamheten tillgodoser elevernas behov av vägledning inför elevernas val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet. (2 kap. 29 § skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Säkerställ att elevhälsans hälsofrämjande och förebyggande arbete innefattar samtliga kompetenser som omnämns i skollagen.
- Ge samtliga elever studie- och yrkesvägledning utifrån elevernas behov.

*Motivering till bedömning av brist**Elevhälsan används inte främst hälsofrämjande och förebyggande arbete*

Skolinspektionen bedömer att elevhälsan vid Solbergaskolan inte arbetar främst hälsofrämjande och förebyggande. Enligt rektorn arbetar elevhälsan för närvarande inte främst hälsofrämjande och förebyggande. Elevhälsoteamet kan inte heller beskriva hur de arbetar hälsofrämjande och förebyggande, mer än att de kan stötta lärarna vid behov. Vidare är elevhälsan inte organiserad så att samtliga kompetenser inom elevhälsan används för hälsofrämjande och förebyggande arbete. Enligt skollagen ska det för eleverna i grundskolan finnas elevhälsa som omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande, och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Solbergaskolans elevhälsoteam består av skolpsykolog, skolsköterska, speciallärare och en funktion som skolan benämner specialstödlärare, samt rektorn. Skolläkare finns att tillgå vid behov. Det saknas därmed kurator.

Eleverna ges inte studie- och yrkesvägledning

Skolinspektionen bedömer att eleverna vid Solbergaskolan inte ges någon studie- och yrkesvägledning.

I Skolinspektionens intervjuer med rektor och lärare framkommer att det för närvarande inte finns någon studie- och yrkesvägledare på skolan. Det finns inte heller tillgång till personal med motsvarande kompetens. Den plan för studie- och yrkesvägledning som tidigare använts är inte uppdaterad och används inte, enligt rektorn. Lärarna uppger i intervjuer att de inte har fått något uppdrag av rektorn avseende studie- och yrkesvägledning.

Enligt skollagen ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Rektor har enligt läroplanen ett särskilt ansvar för att samverka mellan skolor och arbetslivet utanför skolan utvecklas så att eleverna får konkreta erfarenheter av betydelse för deras val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning. Rektor har även ansvar för att den studie- och yrkesorienterande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då verksamhet vid Solbergaskolan inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller, föreligger skäl att förelägga Stockholms kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivet ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Stockholms kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Personalen vid skolenheten ges möjlighet till den kompetensutveckling som krävs, för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter.
(2 kap. 34 § skollagen; Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Säkerställ att elevhälsan har den kompetens som krävs kring extra anpassningar och särskilt stöd för att den professionellt ska kunna utföra sina uppgifter.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att elevhälsan vid Solbergaskolan inte har getts möjlighet till den kompetensutveckling som krävs för att den ska kunna utföra sina uppgifter på ett professionellt sätt.

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att personalen har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolverksamheten. I intervju med elevhälsan och rektorn uppger de att elevhälsan inte har haft möjlighet att kompetensutveckla sig på grund av tidsbrist. Samtidigt framkommer det under

Skolinspektionens intervju med elevhälsan att de inte har tillräcklig kompetens i skollagens bestämmelser kring extra anpassningar och särskilt stöd.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då verksamhet vid Solbergaskolan inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller, föreligger skäl att förelägga Stockholms kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Övriga arbetsområden

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav avseende följande:

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven. I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen, och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper. I detta ingår att läraren bl.a. ska använda sig av nationella ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga elevprestationer. Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom utvecklingssamtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

På Skolinspektionens vägnar

Lotta Hedén
Beslutsfattare

Marie Högstedt
Föredragande

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Solbergaskolan

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på. I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Solbergaskolan

Solbergaskolan är en kommunal grundskola belägen i Stockholms kommun. Skolans verksamhet innefattar årskurserna F-6. I skolan går 242 elever.